

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Економіка та управління виробництвом»

Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	26 Цивільна безпека
Спеціальність	263 Цивільна безпека
Освітньо-професійна програма	Цивільна безпека
Заняття:	5-й семестр (9 та 10 чверті)
лекції:	2 години на тиждень (9 та 10 чверті)
практичні заняття:	1 година на тиждень (9 чверть) 2 години на тиждень (10 чверть)
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/enrol/index.php?id=5997>

Кафедра, що викладає

Прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

Консультації:

за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації

електронна пошта

Інформація про викладачів:

Тимошенко Любов Вікторівна (лекції)

доцент, канд. екон. наук, доцент

Персональна сторінка

<https://pe.nmu.org.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi/timoshenko/timoshenko.php>

E-mail:

Tymoshenko.L.V@nmu.one

Літвінов Юрій Ігоревич (практичні заняття)

доцент, канд. техн. наук, доцент

Персональна сторінка

<https://pe.nmu.org.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi/litvinov/litvinov.php>

E-mail:

litvinov.yu.i@nmu.one

1. Анотація до курсу

Опанування дисципліни «Економіка та управління виробництвом» пов'язано з наступним: ідентифікацією підприємства як суб'єкта підприємницької діяльності – відкритої економічної системи, якою здійснюється управління (планування, організація, мотивація, контроль) з урахуванням стану та тенденцій зовнішнього середовища; розумінням процесів матеріально-технічного та кадрового забезпечення виробничої діяльності підприємства; розрахунком та структуризацією витрат

підприємства на виробництво продукції; визначенням фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – оволодіння теоретичними знаннями з економіки й управління виробництвом, формування сучасного економічного мислення та набуття практичних умінь і навичок щодо застосування набутих компетентностей для обґрунтування рішень у процесі здійснення професійної діяльності.

Завдання курсу:

- формування комплексу знань стосовно економічної системи підприємства;
- набуття компетентностей приймати обґрунтовані рішення з управління виробництвом.

3. Результати навчання (дисциплінарні)

- реалізовувати цикл управління обґрунтуванням інженерно-технічних та організаційних заходів у процесі здійснення професійної діяльності;
- примати управлінські рішення стосовно основних засобів підприємства;
- примати управлінські рішення стосовно оборотних засобів підприємства;
- визначати потреби та джерела формування людських ресурсів підприємства;
- визначати витрати підприємства, пов'язані із оплатою праці персоналу підприємства;
- ідентифікувати різні групи витрат підприємства, розраховувати та аналізувати собівартість його продукції;
- оцінювати економічні результати діяльності підприємства та ефективність управлінських рішень.

Дисциплінарні результати навчання сформовано на основі ПРН освітньо-професійній програмі «Цивільна безпека» першого (освітньо-професійного) рівня вищої освіти (РН21, РН31).

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ	
1	1. Підприємство в ринковій економіці. 1.1. Сутність поняття економіки та економічної системи. Основи реалізації господарської та підприємницької діяльності: ознаки; суб'єкти; свободи та принципи. 1.2. Види підприємств та їх об'єднань. Юридична та фізична особа. Основні правові форми підприємницької діяльності. 1.3. Підприємство як відкрита система: зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства; основні види ризиків в діяльності підприємства та управління ними.
2	2. Основні засоби підприємства. 2.1. Економічна сутність та класифікація основних засобів. 2.2. Організація обліку та оцінка основних засобів. 2.3. Знос та амортизація основних засобів. 2.4. Показники ефективності використання основних засобів. 2.5. Підвищення ефективності використання основних засобів.
3	3. Оборотні засоби підприємства. 3.1. Економічна сутність та склад оборотних засобів підприємства. Джерела формування оборотних засобів.

	<p>3.2. Кругообіг оборотних засобів підприємства: стадії обігу та трансформація засобів.</p> <p>3.3. Нормування оборотних засобів підприємства.</p> <p>3.4. Показники ефективності використання та шляхи покращення використання оборотних засобів.</p>
4	<p>4. Персонал підприємства</p> <p>4.1. Ринок праці: модель ринку; зайнятість та безробіття; теорія людського капіталу.</p> <p>4.2. Персонал підприємства: сутність поняття, склад та структура; кадрові стратегії.</p> <p>4.3. Нормування праці та якісно-кількісне планування персоналу на підприємстві.</p> <p>4.4. Продуктивність праці персоналу; виробіток; трудомісткість.</p>
5	<p>5. Оплата праці на підприємстві</p> <p>5.1. Поняття та види заробітної плати. Компенсаційні платежі.</p> <p>5.2. Принципи формування заробітної плати.</p> <p>5.3. Форми та системи оплати праці.</p> <p>5.4. Соціальне страхування персоналу.</p>
6	<p>6. Витрати виробництва та собівартість продукції підприємства.</p> <p>6.1. Поняття та класифікація витрат підприємства.</p> <p>6.2. Собівартість продукції. Види собівартості продукції.</p> <p>6.3. Калькулювання собівартості продукції.</p> <p>6.4. Управління собівартістю: економія витрат; ефект масштабу виробництва; крива досвіду.</p>
7	<p>7. Економічні результати діяльності підприємства.</p> <p>7.1. Доходи та прибуток підприємства. Точка беззбитковості</p> <p>7.2. Рентабельність продукції та виробництва. Економічний ефект та ефективність.</p>
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
1	Аналіз кейсів з підприємницької діяльності: актуальні можливості та ризики для виробничих підприємств.
2	Оцінка ефективності використання основних засобів підприємства.
3	Оцінка ефективності використання оборотних засобів підприємства.
4	Планування чисельності персоналу підприємства.
5	Розрахунок фонду оплати праці на підприємстві.
6	Розрахунок собівартості та визначення ціни продукції/послуг.
7	Оцінка економічних результатів діяльності підприємства. Економічний ефект та ефективність.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Технічні засоби навчання: Персональний комп'ютер або ноутбук, Мультимедійна система для демонстрації презентацій; Екран для перегляду аудіо і відеоматеріалу Програмне забезпечення: ОС Windows, MS Office, Mathcad, Дистанційна платформа Moodle, MS Teams. Гаджети з можливістю підключення до Інтернету; активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one); перевірений доступ до платформи Moodle; програм Microsoft Office 365 (Teams, Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування за лекційною частиною та індивідуальної роботи на практичних заняттях складатиме не менше 60 балів. Оцінка з поточного оцінювання визначається шляхом встановлення середньозваженого значення поточних оцінок лекційної частини та практичних занять.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені Національною рамкою кваліфікації (НРК) для бакалаврського рівня вищої освіти.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи:

Підсумкове оцінювання – тест (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку). Максимальна кількість балів при підсумковому оцінюванні: 100.

<i>Рівень, рейтингова шкала</i>	<i>Теоретична підготовка</i>	<i>Практичні уміння і навички</i>
Високий, 100-90, відмінно	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, теореми, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	Студент самостійно розв'язує типові задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні завдання, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних та індивідуальних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.

<p>Вище середнього, середній 89-74 дуже добре, добре</p>	<p>Студент знає і може самостійно сформулювати основні теоретичні положення, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.</p>	<p>Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.</p>
<p>Достатній, 73-60, задовільно, посередньо</p>	<p>Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних теоретичних положень та їх відмінність, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.</p>	<p>Студент може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання.</p>
<p>Низький, 59-0, незадовільно</p>	<p>Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про теоретичні положення. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії.</p>	<p>Студент знає умовні позначення та вміє розрізняти основні величини, вміє розв'язувати завдання лише на відтворення основних формул, здійснювати найпростіші математичні дії.</p>

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується

"Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" (<https://cutt.ly/IBesJEc>).

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на корпоративну е-пошту НТУ «ДП» або в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку.

Ліквідація академічної заборгованості з навчальної дисципліни відбувається відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти»

https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Regulations_on_evaluation_of_educational_results.pdf

Повторне складання підсумкового контролю з дисципліни, коли студент отримав оцінку «незадовільно» (нижче 60-ти балів), допускається не більше двох разів. Спроби студента виправити оцінку й не допустити академічної заборгованості обмежуються терміном в один місяць після закінчення екзаменаційної сесії.

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять. З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Найважливіша небезпека: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «команди» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації Навчально-наукового інституту природокористування.

7.6. Визнання результатів неформальної освіти. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, регулює «Положення про визнання в НТУ «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <http://surl.li/eoyod>.

8 Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/%21%20підручник%20ЕП%20ПТБ.pdf>
2. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.]; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. – Житомир : ЖДТУ, 2019. – 493 с. URL: <https://surl.li/hsegx>
3. Менеджмент: підручник / Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Тернопіль: ЗУНУ, 2022 р. 258 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46199/1/MenedjmentPD_B5_1.11.22.pdf
4. Шаповал В.А. Економіка гірничого підприємства: навч. посіб. / В.А. Шаповал, О.В. Горпинич; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2017. – 204 с. URL: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/150050>
5. Основи проектування процесів гірничого виробництва: навч. посіб. В.І. Сулаєв, О.О. Яворська, В.В. Руських, А.В. Яворський, Ю.І. Літвінов, Л.В. Тимошенко: М-во освіти і науки України, НТУ «Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2023. 247 с.
6. Шаповал В.А., Тимошенко Л.В., Літвінов Ю.І. Дистанційний курс «Економіка і управління виробництвом». <https://do.nmu.org.ua/enrol/index.php?id=5997>

Додаткові

7. Економіка підприємства [Текст] : підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2021. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-12/Економіка_електронний%20підручник%20%281%29.pdf
8. Економіка і бізнес: підручник. за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с. https://fmab.khadi.kharkov.ua/fileadmin/F-FUB/Економіки_і_підприємництва/ek_predpriyatij/posobiya_pdf/Економiка_і_бiзнес_2021.pdf
9. Вагонова О. Г., Чернобаєв В. В., Тимошенко Л. В., Касьяненко Л. В., Госалов Ю. С. Інтеграція стратегічного планування та оперативного управління підприємницькою структурою в трансформаційній економіці України // Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 13. С. 71-76. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.13.71> URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/issue/view/157>
10. Тимошенко Л.В., Ус С.А. Когнітивне моделювання в управлінні підприємницькою структурою як еколого-економічною системою. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2020. №4(72) С. 89-100. <https://doi.org/10.33271/ebdut/72.089> URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2020/4/EV20204_089-100.pdf
11. Шаповал В.А., Літвінов Ю.І. Узгодження економічних інтересів територіальної громади та місцевого гірничодобувного бізнесу // Науковий

журнал Економічний вісник Національного гірничого університету, 2019. № 4 (68). С. 164 -176. DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/68.164>

12. Шаповал В. А., Літвінов Ю. І., Висоцький С. В. Моделювання бізнесу виробничого підприємства як підґрунтя проєктів забезпечення конкурентної позиції. *Modern Economics*. 2020. № 19(2020). С. 199-205. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-33](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-33).